

České komunity ve světě

Mgr. Monika Klučková

Enklávy českého jazyka

Jak vznikají enklávy?

- Změna státní hranice: Polsko, Rakousko
- Emigrace obyvatelstva: české jazykové ostrovy v Evropě a ve světě

Výzkumy české mluvy ve světě

- Český jazykový atlas
 - 1962–1969
 - Zahrnuty české jazykové ostrovy v Polsku, bývalé Jugoslávii (Srbsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina) a Rumunsku
- Dílčí studie, monografie

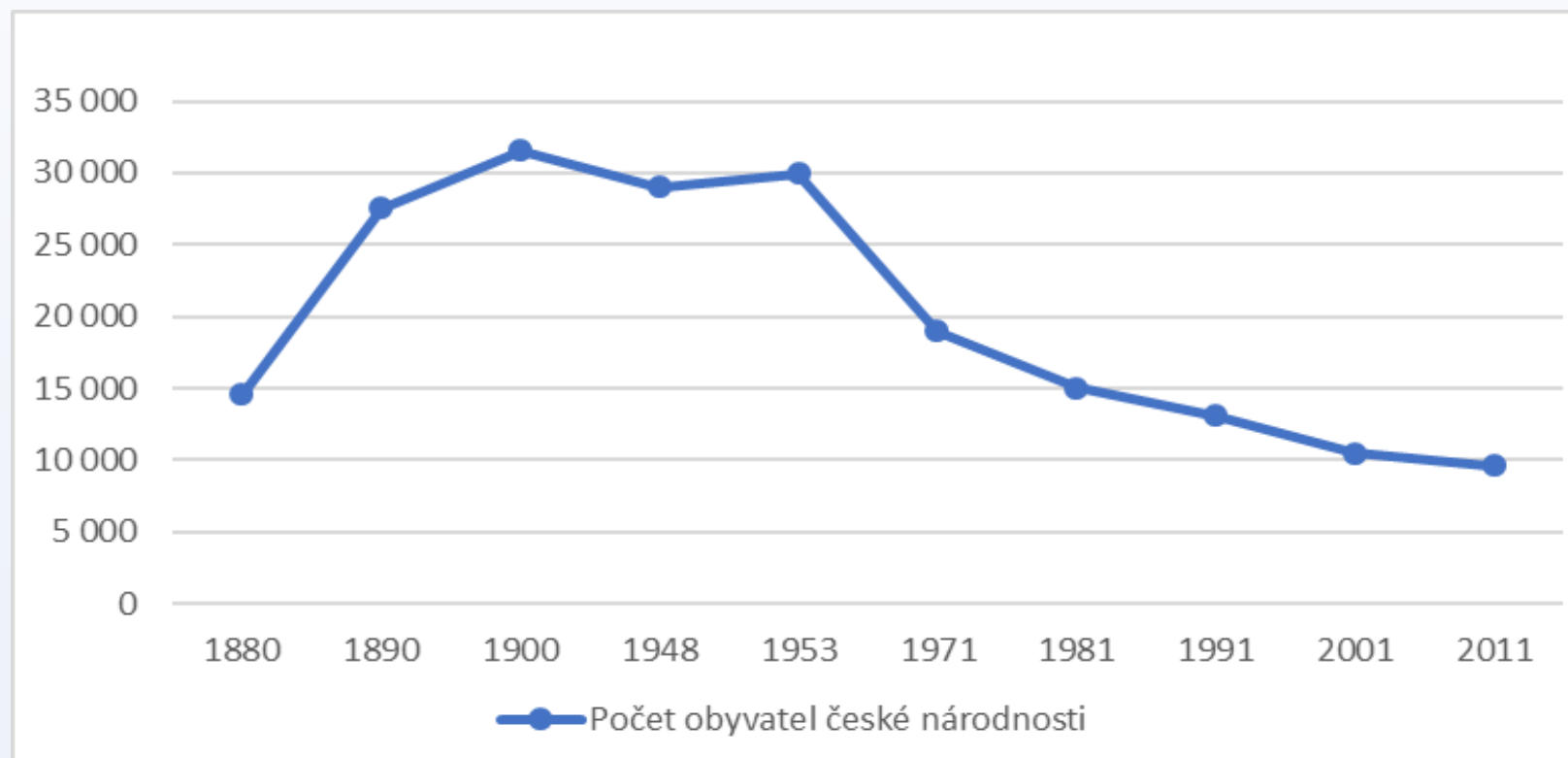
Školy a spolky Čechů v cizině

- Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí
 - Krajský vzdělávací program – čeští učitelé v krajských komunitách
 - Studenti-krajané mohou být přijati i na veřejné školy v ČR
 - Čtyřtýdenní kurz českého jazyka, dvoutýdenní kurz metodiky výuky češtiny
 - Na středních školách v ČR mohou studovat tři studenti z rumunského a srbského Banátu
- Elektronický časopis *Krajiny češtiny*
- Projekt *Češi ve světě, příběhy*

Školy a spolky Čechů v cizině

- Evropské školy
- České školy bez hranic
- Česká škola ve světě

Česká menšina v Chorvatsku

Česká menšina v Chorvatsku

„Rodina Turkova se z Čech stěhovala v roce 1860, kdy bylo dědečkovi pouhých 6 let. Vůz zaplněný peřinami, nádobím a rozmanitým zemědělským nářadím táhla postarší kobylka, která častěji cestou odpočívala a pásala se na chudých horských pastvinách při cestě Rakouskem. Rodina kráčela za vozem pěšky.“

„Daruvarský kraj byl tehdy ještě velmi zanedbaný a zpustošený po nedávných tureckých nájezdech. (...) Babička říkala, že se její rodina dala zlákat ke stěhování do Slavonie podvodným vábením pochybných dohazovačů, kteří slibovali něco jako zemský ráj. Sama tuto novou zemi nazývala potupným jménem Sakraboronie.“

Zlomky života (Ruda Turek)

Jazyk české menšiny v Chorvatsku

- Osvojování dvou jazyků od útlého věku
- Simultánní nebo sekvenční bilingvismus
- Dominantní jazyk společnosti časem stane dominantním jazykem HS
- Výsledek osvojování:
 - zděděný jazyk (Heritage Language) a dominantní jazyk společnosti

Jazyk české menšiny v Chorvatsku

Jazykové procesy:

- Zapomínání jazyka (attrition): zjednodušený systém jazyka, přerušovaná promluva (hodně pauz a autokorekce)
 - „Nevim, vůbec... Ťeško mne je to tak, diš, viš, diš nevim vokabulár, slóvnik. Já mám tóčne jednu velikost tejk malejk lárvičkach, protože jako dlouho je, jako vod začátku do kraje, jak životnost jo. I tadi jak sou... Mam takovou jehlu i do každej tej...“
 - Schmid (2007): To, jak často mluvčí mluví zděděným jazykem v bilingválním prostředí, nezachrání jazyk od procesu zapomínání. Vliv na zapomínání budou mít situace, ve kterých není vhodné přepínat mezi jazykovými kódy.

Jazyk české menšiny v Chorvatsku

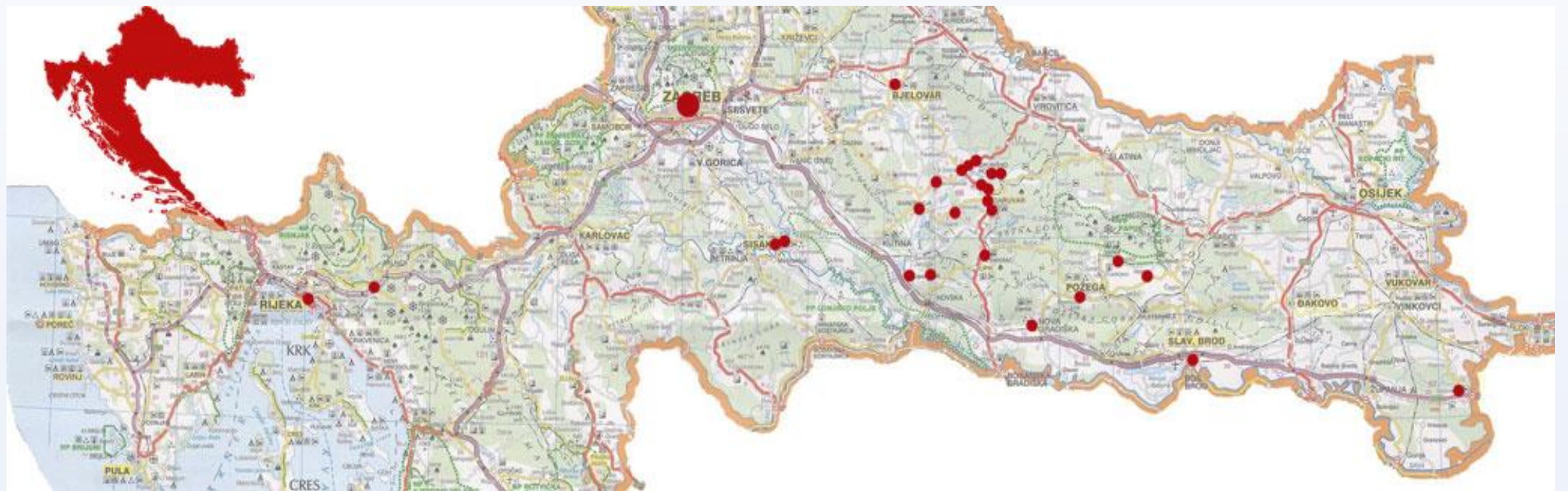
Jazykové procesy:

- Transfer: začíná se podobat dominantnímu jazyku
 - „I zavolali si mne, aj du s njima se prošetat po mjestu, ne.“
- Divergent attainment: Mluví si již v dětství osvojuje jiný jazyk než je ten na mateřském území
 - svou strukturou se liší od češtiny na mateřském území: je do značné míry zjednodušena, odráží se v ní vliv majoritního jazyka a přirozeně do ní patří prvky českých nářečí

Jazyk české menšiny v Chorvatsku

- Podobnosti s rodilými mluvčími češtiny:
 - Jsou češtině vystaveni od útlého věku a osvojují si ji v přirozeném prostředí
 - Plně ovládají jazykové prvky, které si osvojili v útlém věku
- Podobnosti s cizinci, kteří se češtinu učí jako L2:
 - Transfer z dominantního jazyka
 - Výsledná podoba jazyka záleží na dovednostech mluvčího: většinou je neúplná
 - Fosilizace
 - Motivace jako velký faktor v osvojování jazyka

Česká menšina v Chorvatsku

Česká menšina v Chorvatsku

- Česká mateřská škola Ferdy Mravence
- České základní školy
 - ČŽŠ J. A. Komenského v Daruvaru
 - ČŽŠ J. Růžičky v Končenicí
 - ČŽŠ Ivana Nepomuka Jemeršice v Ivanově Sele
- Výuka češtiny na středních školách
- Tři modely výuky češtiny: A, B a C

Česká menšina v Chorvatsku

- Nakladatelství Jednota
 - <http://www.jednota.hr>
- Dvě české knihovny
 - Knihovna Franty Buriana
 - Ústřední knihovna pro českou menšinu v Daruvaru
 - Kurzy češtiny pro cizince
 - Noc s Andersenem
- České vysílání v rádiu

Česká menšina v Chorvatsku

- Svaz Čechů v Republice Chorvatsku (1921)
 - Krajanské spolky: 31 Českých besed
 - Poslanec pro českou a slovenskou menšinu
- Krajanské akce
 - Přehlídka divadel
 - Naše jaro
 - Krajanské zpěvánky
 - Přehlídka dechovek
 - Dny české kultury
 - Dožínky
 - ...

Exkurze studentů UJČ FF MUNI do Daruvaru

Více na: <https://cestina.phil.muni.cz/aktualne/aktuality/studentska-exkurze-ke-krajanum-do-daruvaru>